

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК В КОНТЕКСТІ ОБГОВОРЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА

Каменщук Тетяна Дмитрівна,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
Український науково-методичний центр
практичної психології і соціальної роботи,
директор Навчально-методичного центру
психологічної служби системи освіти Вінницької області,
м. Вінниця, Україна

Актуальність проблеми. Виважене впровадження необхідних структурних змін та оптимізація управлінських процесів вплинули на зміни в організаційному, методичному та кадровому потенціалі психологічної служби системи освіти України. Запровадження нових професійних стандартів за педагогічними спеціальностями спонукає до активного обговорення у професійному середовищі та уникнення ризиків від невідворотності кардинальних змін.

Мета статті полягає в представленні основних складових психологічного супроводу як пріоритетного напрямку діяльності фахівців психологічної служби системи освіти України та тенденцій їхнього розвитку у фокусі діяльності Навчально-методичного центру психологічної служби системи освіти Вінницької області.

Виклад основного матеріалу. У сучасних працях Панка В.Г., ідейного покровителя психологічної служби, спостерігаємо, що актуальним на сьогодні є визначення шляхів і методів оновлення психологічної служби системи освіти як у методичному, так і в організаційному аспектах з метою підвищення ефективності її функціонування і приведення у відповідність до нових вимог суспільства і реформи освіти. Дієвість освітніх реформ, як зазначає автор, значною мірою залежить від ефективності їх психологічного забезпечення, адже саме психологічна служба спроможна визначати рівні й особливості індивідуального розвитку здобувачів освіти та застосовувати інструменти корекції його змісту і напрямів у освітньому процесі. Такі аргументи стали підставою для розроблення автором нової концепції психологічного супроводу освітніх реформ у діяльності психологічної служби на найближчі роки (2021–2025) [1, с.2].

Особливо складні обставини склалися навколо методичної ланки районів, міст, ОТГ та їхніх, донедавна налагоджених, робочих взаємин з практичними психологами та соціальними педагогами закладів освіти. На сьогодні значно зменшилась кількість методистів з психологічної служби районів, міст, ОТГ, які завдяки багаторічному досвіду роботи та співпраці з Навчально-методичним центром психологічної служби системи освіти Вінницької області (далі – НМЦПССО), організовували діяльність практичних психологів та соціальних

педагогів на місцях та були першими порадиниками для молодих фахівців, зокрема у сільській місцевості.

В зв'язку з цим фактом збільшилося навантаження на працівників обласного Центру, адже доводиться консультиувати кожного фахівця, їх в області 872 особи. Тому з січня ц.р. запроваджено on-line консультиування через сайт НМЦПССО для всіх учасників освітнього процесу. Більше двох років практикуються системні просвітницько-профілактичні заходи з нагальних проблем учасників освітньої сфери.

Діяльність психологічної служби системи освіти Вінницької області реалізується за 3-х-рівневою моделлю. На всеукраїнському рівні проводиться здійснення науково-дослідної роботи спільно з Українським НМЦ практичної психології і соціальної роботи НАПН України за 2-а напрямками: «Науково-методичні засади розроблення та впровадження алгоритмів, циклограм, діагностичних мінімумів діяльності працівників психологічної служби системи освіти» та «Вдосконалення науково-методичного забезпечення діяльності ІРЦ в умовах соціальної інтеграції дітей з особливими освітніми потребами».

На обласному рівні реалізується практика організації інформаційно-просвітницьких, навчальних семінарів та тренінгів на базі Центру, в т.ч. виїзних, проведення вебінарів та on-line заходів. Щомісячні плани заходів розміщені на офіційному сайті Центру [2]. Проведено Обласний конкурс презентації веб-сайтів фахівців та об'єднано професійні сайти.

В рамках спільної науково-дослідницької роботи фахівці Центру підготували 74 просвітницьких заходів для більш як 350 працівників психологічної служби, 120 педагогів, 20 викладачів ВНЗ, 70 учнів, 30 студентів, 40 батьків.

На рівні районів, міст, ОТГ здійснюється методичний супровід методичних об'єднань фахівців та надається консултативна допомога щодо здійснення психолого-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу.

Враховуючи сучасні тенденції децентралізації освіти, у зв'язку зі створенням нових ОТГ, значної уваги Центром приділено залученню практичних психологів та соціальних педагогів закладів освіти ОТГ до заходів обласного рівня, в тому числі до роботи міжрайонних центрів.

Великого значення має усвідомленість керівників органів управління освітою РДА, міст, ОТГ, необхідності знаходити фінансову можливість для відряджень фахівців психологічної служби з метою участі в обласних інформаційно-просвітницьких та методичних заходах, адже спілкування в професійному середовищі та поповнення новою інформацією сприяє професійному зростанню кожного фахівця.

На період карантину (березень-червень 2020 р.) фокус методичного супроводу зміщено на активне інформаційне наповнення сайту НМЦПССО різноманітними актуальними тематиками для спрямування фахівців щодо особливостей організації професійної діяльності в дистанційному режимі.

Завдяки створеним працівниками НМЦПССО Вінницької області електронним формам для річної звітності фахівців психологічної служби, що передбачало заповнення цієї форми в on-line режимі, було оновлено єдину базу

контактів та забезпечено комунікацію з кожним фахівцем в спільному інформаційному просторі, а також створено on-line карту забезпеченості закладів освіти області працівниками психологічної служби (квітень-червень 2020 р.).

Між НМЦПССО Вінницької області та КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» підписано угоду про співпрацю, в якій обласний центр психології визначено стейкхолдером для спрямування на роботу випускників факультету «Психологія». Також укладено угоду про співпрацю з Інклюзивним ресурсним центром Якушинецької ОТГ (червень 2020 р.).

Питання забезпечення психологічної складової освітнього середовища є вкрай важливим, адже ми живемо в інформаційному потоці, який зараз переповнений негативними новинами і прогнозами, при цьому маємо критично оцінювати ситуацію не вдаючись до паніки самі і навчати цьому інших. Тому на нараді керівників органів управління освітою РДА, міст, ОТГ (19.03.2020 р.) було рекомендовано розмістити на публічних сайтах поради психологічного змісту щодо збереження психічного та фізичного здоров'я громадян, підтримки позитивного психоемоційного стану в соціально-напружених ситуаціях.

Наразі в Україні триває обговорення проекту Професійного стандарту за спеціальністю «Практичний психолог». Фахівці психологічної служби спільно з кафедрою психології КВНЗ Вінницька академія неперервної освіти в on-line режимі напрацювали спільні пропозиції до проекту. Так, потребує доповнення зміст розділу 8 «Умови праці» та розділу 9 «Умови допуску до роботи за професією» щодо визначення нормативів робочого часу, графіку роботи, внесення «годин психолога» у розклад уроків/занять в закладі освіти. Змінити у назві трудових функцій (п. В) «надання психологічної допомоги» – на «здійснення психологічного супроводу». Окремим розділом подати перелік видів діяльності практичного психолога. До основної термінології додати «показники ефективності», «психологічний супровід», «психорозвивальна діяльність» «корекційна робота» тощо.

Висновки. В цілому, оцінюючи діяльність практичного психолога маємо відзначити, що, враховуючи загальну кількість напрямків роботи та видів допомоги, концептуальні підходи до здійснення професійної діяльності практичного психолога в системі психологічної служби, вона має бути оновлена, при цьому слід врахувати соціальне напруження в суспільстві, реформи Нової української школи, децентралізацію тощо.

Практичному психологу необхідно бачити перспективи своєї роботи, її недоліки, чітко усвідомлювати мету й завдання своєї діяльності, й те, на що вони можуть впливати, а на що – ні, та з яких причин. Поряд з цим виникають протиріччя між зростаючими вимогами до фахівців та досить невисоким рівнем оплати праці, або зайнятість однієї особи в 3-х різних закладах.

Література

1. Панок, В. Г. (2020). Концепція психологічного супроводу освітніх реформ у діяльності психологічної служби. *Вісник Національної академії*

педагогічних наук України, 2 (1). URL : <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-9-1>.

2. Веб-сайт Навчально-методичного центру психологічної служби системи освіти Вінницької області. URL : www.vinps.vn.ua

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ

Войцешук Анатолій Іванович,
магістрант спеціальності «Психологія»
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»,
заступник голови
Хмельницької районної ради,
м. Хмельник, Україна

Науковий керівник – доктор педагогічних наук,
завідувач кафедри психолого-педагогічної освіти та
соціальних наук **Браніцька Тетяна Ромуальдівна**
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»,
м. Вінниця, Україна

У статті розглядається проблема конфліктологічної культури фахівців соціономічних професій. Розкривається зміст поняття конфлікту, конфліктологічної культури та її основні складові. Проаналізовано психолого-педагогічні умови формування конфліктологічної культури фахівців соціономічних професій.

Ключові слова: конфлікт, конфліктологічна готовність, конфліктологічна компетентність, конфліктологічна культура.

Актуальність проблеми. Проблема формування конфліктологічної культури фахівців соціономічних професій потребує особливої уваги, оскільки сучасне суспільство характеризується зростаючим рівнем конкурентності, безперервними і стрімкими соціальними змінами і перетвореннями, що призводить до збільшення кількості соціальних конфліктів. Визнання конфлікту неминучим явищем повсякденного життя актуалізує проблему розвитку конкретних правил поведінки у конфліктних ситуаціях, а також індивідуально-особистісних якостей, які сприяють конструктивному вирішенню суспільних проблем.

Конфліктологічні знання про особливості безконфліктного спілкування і поведінки допомагають не тільки будувати конструктивні міжособистісні стосунки, але й застосовувати уміння управляти конфліктами, перетворювати їх у конструктивні. Саме тому важливим у професійній підготовці фахівців соціономічних професій є становлення і розвиток їх конфліктологічної культури як складової професіоналізму.